Fortsättning om Helge Jungs strategi

av Bengt Gustafsson

Resumé

The comments I made in Proceedings and Journal 2/2014 to a document which The Commander-in-Chief Helge Jung had used for a report to the Government in 1946 have, in the next issue, been contested (on page 54) by Academy fellow Carl Björeman and said to be irrelevant. Allow me to augment my rationale as I am convinced that the politicians had no other alternative than to decide to establish the defence of Sweden on the coast. The chance of being successful there increased after the government (in secret) in the 1950s had decided that preparations should be undertaken to receive support from NATO. The American, British and Norwegian air forces were to fly across Sweden from the beginning of a European war. The Navies of West Germany and Sweden in the Baltic Sea were ready to commence common operations as soon as the politicians gave the go-ahead.

OM DET NU enligt Björeman i *KKrVAHT*, 2. häftet, exceptionella med Jungs strategiska bedömande var att han också tog med en beskrivning av det samhälle försvaret skulle verka inom, så måste jag konstatera att dess folk till huvuddelen redan då bodde kustnära, vilket gjorde det omöjligt för politikerna att välja någon annan strategi än att försöka förhindra angriparen att få en fast fot på kusten. Och naturligtvis kunde de inte, trots att försvaret också skulle vara berett att övergå till ett segt djupförsvar, bygga ut befästningar redan i fred för upptagningsställningar på djupet. Det skulle vara att gå för långt. Försvaret fick nöja sig med att förbättra arvet i periferin från krigsåren: Kalix- och Per Albin-linjen, samt bygga ut den kedja av kustartillerifort som vi hade runt våra kuster.

Å andra sidan lät de organisera samhällets resurser för befästningsarbete i en Byggnads- och Reparationsberedskap som kunde tillgripas för att bygga ut befästningar på djupet om vi skulle tvingas att ta det tunga beslutet att gå från kust och gräns för att försvara vår frihet på djupet av landet med alla de ytterligare påfrestningar det inneburit för folk och samhälle.

Helge Jung kunde 1947 inte veta att Erlander, efter besök hos president Truman, från 1952 skulle börja organisera de förberedelser som skulle möjliggöra att vi vid ett krig mellan stormaktsblocken vid behov direkt skulle kunna ansluta oss till det Nato som kommit till stånd 1949. Däremot borde Björeman ha tagit åt sig de senaste tjugo årens forskning om detta Nato-samarbete och att det innebar att försvarsministrarna (via de invigda militära cheferna) sett till att försvaret koncentrerades österut. Helge Jungs tal om att vara beredd att motta hjälp också österifrån är inget annat än ett spel. Redan i mars 1938 hade Per Albin för den socialdemokratiska riksdagsgruppen sagt:" Alla är vi överens om att vår politik måste gå ut på att hålla oss utanför ett eventuellt krig. Skulle vi tvingas med, så är det tydligt att vi, som herr Undén sagt, måste se till att vi då kommer med de demokratiska staterna." Detta torde inte gått Jung förbi.

Att som strategi ha inriktningen att medvetet, visserligen under strid, släppa in angriparen i Götaland och/eller Norrland för att sedan ståndaktigt försvara Svealand på hela bredden och inte åtminstone försöka skydda befolkning och samhälle också från dessa påfrestningar framstår för mig inte som självklart. Vi visste ju inte hur styrkerelationerna verkligen skulle bli. Det var ju inte frågan om ett isolerat anfall på Sverige (och eventuellt Finland). Helge Jung beordrade också redan före 1948 års försvarsbeslut militärbefälhavarna i söder och norr att avvärjande försvara sin kust respektive gräns. Jag är övertygad om att – ifall han fått vara kvar – när han väl fått se sin regeringschef ordna med förberedelser för det önskvärda stödet från de västliga demokratierna också hade beordrat militärbefälhavaren för den östra landsdelen att först försöka avvärjande försvara sin kust. Han kunde då lugnt överlämna åt Nato att försvara den för uthålligheten nödvändiga importen över Göteborg eller reservleden Trondheim.

Författaren är general, tidigare överbefälhavare och ledamot av KKrVA.